

ДАНИЛЮК
Марія Миколаївна
malculum@ukr.net

УДК 338.2

ДМИТРИШИН
Марта Василівна
martadmytryshyn@hotmail.com

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ МУНІЦИПАЛЬНИМ МАЙНОМ

FEATURES OF MUNICIPAL PROPERTY MANAGEMENT

к.е.н., викладач, Івано-
Франківський нечально-
науковий інститут
менеджменту Тернопільського
національного економічного
університету

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2020.6.2>

к.е.н., доцент, Івано-Франківський
навчально-науковий інститут
менеджменту Тернопільського
національного економічного
університету

DANYLIUK Mariia Mykolayivna – PhD in Economics, lecturer, Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Institute of Management of Ternopil National Economic University

DMYTRYSHYN Marta Vasylivna – PhD in Economics, Associate Professor, Ivano-Frankivsk Educational and Scientific Institute of Management of Ternopil National Economic University

У статті розглядається актуальне питання муніципального майна як матеріальної основи для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територіальної громади на сучасному етапі. Виявлено, що муніципальне майно є матеріальною і фінансовою основою для місцевого самоврядування. Визначено, що об'єкти комунальної власності призначені для задоволення соціальних, житлово-комунальних, побутових та інших потреб населення відповідної територіальної громади. Виокремлено основні стадії системи управління майновим комплексом територіальної громади.

* * *

В статье рассматривается актуальный вопрос мунципального имущества как материальной основы для обеспечения устойчивого социально-экономического развития территориальной общины на современном этапе. Выявлено, что муниципальное имущество является материальной и финансовой основой для местного самоуправления. Определено, что объекты коммунальной собственности предназначены для удовлетворения социальных, жилищно-коммунальных, бытовых и других потребностей населения соответствующей территориальной общины. Выделены основные стадии системы управления имущественным комплексом территориальной общины.

* * *

Introduction. Since the introduction of decentralization reform and reform of the territorial organization of power in Ukraine has happened, the issue of property management of united territorial communities became more relevant. After all, the property owned by the territorial community, is the economic basis for ensuring the welfare of the population in the municipality. The paper considers with the main issue of municipal property as a material basis of sustainable socio-economic development of the territorial community at the present stage.

The purpose of this paper is to identify the features and problems of municipal property management, as well as to find possible ways to solve them.

Results. In the paper it is defined that municipal property is the material and financial basis for local self-government. The point that the objects of communal property are intended to meet the social, housing and communal, household and other needs of the population of the respective territorial community is showed. The main stages of the property community management system of the territorial community are justified. It is determined that the result of managerial influence can have several consequences: positive, neutral and negative.

Conclusion. The essence and purpose of municipal property implies that the main purpose of its management is to achieve the highest possible level of satisfaction of social needs of the population. The purpose of local governments in the management of municipal property is: to obtain revenues from the use or reduction of budget expenditures for its maintenance; optimization of the structure and composition of municipal property to ensure sustainable conditions for economic growth of the territorial community, increase the investment attractiveness of the municipal sector of the economy.

Ключові слова: муніципальне майно, управління муніципальним майном, децентралізація, сталий розвиток регіонів

Ключевые слова: муниципальное имущество, управление муниципальным имуществом, децентрализация, устойчивое развитие регионов

Keywords: municipal property, management of municipal property, decentralization, sustainable development of regions

ВСТУП

В умовах запровадження реформи децентралізації та реформування територіальної організації влади в Україні актуалізується проблематика управління майном об'єднаних територіальних громад. Адже майно, що перебуває у власності ОТГ є економічною основою для забезпечення добробуту населення муніципального утворення. Сутність муніципального майна та основні аспекти управління ним теоретично обгрун-

тували такі вітчизняні вчені: О.В. Голинська, В.Л. Жаховська, О.В. Заброцька, Т.В. Маматова, Є.Г. Матвіїшин, О.Г. Мельник, С.І. Сімакова, І.А. Чикаренко. Беручи до уваги напрацювання перелічених вище учених, доцільно зазначити, що окремі теоретичні й прикладні проблеми управління муніципальним майном залишаються невирішеними. Зокрема, у сучасних умовах фінансової невизначеності виникає необхідність використання якісно нових, науково обгрунтованих підходів до вирішення проблем управління муніципа-

льним майном.

МЕТА роботи полягає у виявленні особливостей і проблем управління муніципальним майном, а також пошуку можливих шляхів їх вирішення.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних фахових видань, законодавча база, ресурси Internet. У процесі дослідження використано: методи теоретичного узагальнення й порівняння, аналізу і синтезу, методи абстрагування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, прийнята Кабінетом Міністрів України у 2014 р., передбачає децентралізацію влади та створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих функцій. Окрім того, територіальні громади одержали право розпоряджатися земельними ресурсами в межах своєї території, об'єднуючи своє майно та ресурси в межах співробітництва територіальних громад для виконання спільних програм та більш ефективного надання публічних послуг [1].

Відповідно до ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» територіальним громадам належить право комунальної власності на рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю, природні ресурси, підприємства, установи та організації, в тому числі банки, страхові товариства, а також пенсійні фонди, частку у майні підприємств, житловий фонд, нежитлові приміщення, заклади культури, освіти, спорту, охорони здоров'я, науки, соціального обслуговування та інше майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження [2].

Наведений перелік є відкритим та передбачає можливість знаходження в муніципальній власності також інших об'єктів, зокрема таких як: пакети акцій, частки участі в господарських товариствах, транспортні засоби, малоцінне майно тощо.

Муніципальна власність, будучи основою місцевого самоврядування, виконує певні важливі функції в життєдіяльності населення територіальних громад:

- органи місцевого самоврядування, в процесі управління муніципальним майном, виступають як самостійні, повноправні суб'єкти господарювання та управління;
- муніципальне майно сприяє функціонуванню некомерційної соціальної сфери;
- муніципальне майно сприяє розвитку приватного сектора, оскільки муніципальні органи влади беруть на себе функції господарювання у рамках територіальної громади;
- у процесі реалізації прав власності між регіональними і державними органами влади, господарюючими суб'єктами розвиваються економічні зв'язки тощо [3, с. 223].

Обсяги муніципального майна повинні відповідати

обсягу виконання функцій органами місцевого самоврядування. Наявність в муніципальній власності закладів охорони здоров'я та освіти пов'язано з виконанням функцій організації, утримання та розвитку муніципальних установ охорони здоров'я, закладів дошкільної, основної загальної та професійної освіти. Створення та забезпечення функціонування муніципальних підприємств, які обслуговують житлове і комунальне господарство, пов'язано з покладеними на місцеве самоврядування обов'язками по утриманню та використанню муніципального житлового фонду та нежитлових приміщень, дорожнього будівництва та озеленення території, розвитку муніципальних енерго-, газо- тепло- і водопостачання і каналізації тощо.

Проте це не означає, що всі без винятку функції місцевого самоврядування повинні бути забезпечені об'єктами муніципальної власності. Їх відсутність у низці випадків може бути компенсовано або безпосередньо фінансовими ресурсами, які є у розпорядженні органів місцевого самоврядування.

Муніципальне майно, будучи формою публічної власності, є фінансовою основою для соціального захисту населення територіальної громади, й існує для задоволення визначених соціальних потреб місцевого населення та сприяє покращенню життя для окремих, слабо захищених верств населення.

Мета муніципальної політики в галузі управління майном це отримання максимального ефекту від його використання. Ефект може бути отриманий як у грошовій формі (надходження від орендної плати), так і шляхом отримання прямої користі (надання послуг населенню). Органи місцевої влади, до функцій яких входить відповідальність за організацію надання населенню і бізнесу відповідних муніципальних послуг, повинні направляти свої зусилля на створення умов для ефективної діяльності суб'єктів усіх форм власності [4, с. 148].

Система управління майновим комплексом територіальної громади містить три основні стадії:

1) прийняття управлінського рішення стосовно об'єкта управління, тобто муніципального майна або його частини, керуючим суб'єктом, який обов'язково керується принципами управління муніципальним майном;

2) перетворення управлінського рішення в управлінський вплив на об'єкт управління, що веде до реалізації управлінського впливу;

3) завершення, яке представляє собою результат управлінського впливу, який може бути декількох видів:

- позитивний (поставлена мета досягнута, а існуючі обмеження не спотворили результат або нівелювали його);
- нейтральний (мета була досягнута, але об'єкт керування не зазнав суттєвих перетворень, оскільки наявні обмеження змогли нівелювати результат);
- негативний (поставлена мета не була досягнута, так як існуючі обмеження недооцінили).

У процесі управління муніципальним майном органами влади на місцевому рівні формується організаційно-економічний механізм опосередкованого впливу, який включає в себе зміни законодавства, цільових нормативів, норм оподаткування, соціальних стандар-

тів, критеріїв та показників ефективності, на діяльність господарюючих суб'єктів у сфері володіння, розпорядження та використання майна.

Для цього необхідно розробити і реалізувати на всіх рівнях влади взаємопов'язану систему правових, адміністративних та економічних заходів, об'єднаних єдиною політикою регулювання майнових відносин, яка повинна забезпечувати стабільний, збалансований та ефективний розвиток всіх об'єктів власності у межах територіальної громади.

Населення відчуває результати управлінських рішень, і оцінює їх ефективність через задоволення своїх потреб та інтересів. Таким чином, функціонування та розвиток територіальної громади неможливий без продуманого та ефективного управління муніципальним майном.

ВИСНОВКИ

Сутність і призначення муніципального майна передбачає, що головною метою управління ним є досягнення максимально можливого рівня задоволення соціальних запитів населення. Метою органів місцевого самоврядування при управлінні муніципальним майном є: отримання доходів від використання або скорочення витрат бюджету на його утримання; оптимізація структури та складу муніципального майна для забезпечення стійких передумов економічного зростання територіальної громади, підвищення інвестиційної привабливості муніципального сектора економіки. Для підвищення ефективності управління муніципальним майном необхідно: вдосконалювати наявні напрями управління муніципальним майном (приватизація, оренда, ліквідація, прийняття безхазяйного майна), використовувати форми, засновані на публічно-приватному партнерстві; підвищувати рівень кваліфікації спеціалістів відділів, управлінь муніципальним майном, а також структурних підрозділів із питань бюджету, фінансів, земельних відносин.

Список використаних джерел

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

%D0%B2%D1%80

3. Матвійшин Є.Г., Заброцька О.В. Використання майна територіальних громад як засобу для місцевого економічного розвитку. *Ефективність державного управління*. 2019. С. 219-231.

4. Жоховська В.Л. Соціальний розвиток сільських поселень на основі муніципальної власності в умовах децентралізації. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 2 (33). С. 140-153.

5. Чикаренко І.А., Маматова Т.В. Розширення предметної сфери муніципального менеджменту. *Аспекти публічного управління*. 2019. Т. 7. № 1-2. С. 43-52.

6. Голінська О.В. Економічна основа самодостатності місцевого самоврядування в сучасних умовах. *Теорія та практика державного управління*. 2018. №3(62). С. 1-7.

7. Мельник О.Г., Сімакова С.І. Комунальна власність як матеріальна основа для добробуту територіальної громади в умовах сталого регіонального розвитку в Україні. *Право та державне управління*. 2019. № 1 (34). Том. 2. С. 134-139.

References

1. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine." URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>. (in Ukrainian).
2. Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (in Ukrainian).
3. Matviishyn Y.H., Zabrotska O.V. Use of territorial property communities as a means of local economic development. *Efficiency public administration*. 2019. pp. 219-231. (in Ukrainian).
4. Zhakhovska V.L. Social development of rural settlements on the basis of municipal property in the conditions of decentralization. *Demography and social economy*. 2018. № 2 (33). pp. 140-153. (in Ukrainian).
5. Chikarenko I.A., Mamatova T.V. Expansion of the subject area of municipal management. *Aspects of public administration*. 2019. Vol. 7. № 1-2. pp. 43-52. (in Ukrainian).
6. Holynska O.V. Economic basis of self-sufficiency of local self-government in modern conditions. *Theory and practice of public administration*. 2018. № 3 (62). pp. 1-7. (in Ukrainian).
7. Melnyk O.H., Simakova S.I. Communal property as a material basis for the welfare of the territorial community in terms of sustainable regional development in Ukraine. *Law and public administration*. 2019. № 1 (34). Vol. 2. pp. 134-139. (in Ukrainian).